

*Досвід роботи
вихователя Сеніної О.А.*

*«Розвиток пізнавальної сфери
дітей дошкільного віку засобами ейдетики»*

Запорізька міська рада
Департамент освіти і науки
Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 161 «Сніжинка»
Запорізької міської ради Запорізької області

Досвід роботи вихователя
Сеніної Олени Анатоліївни

«Розвиток пізнавальної сфери дітей дошкільного віку засобами ейдетики»

м. Запоріжжя
2018

Сеніна Олена Анатоліївна

Дата народження: 27.08.1973 року

Освіта: Запорізьке міське педагогічне училище, 1992

Кваліфікація: вихователь в дошкільному закладі

Кваліфікаційна категорія: «спеціаліст»

Стаж педагогічної роботи: 26 років

Сеніна О.А., Лебеденко Л.Т.

«Розвиток пізнавальної сфери дітей дошкільного віку засобами ейдетики»
/Олена Сеніна, Людмила Лебеденко – заклад дошкільної освіти № 161
«Сніжинка» – м. Запоріжжя, 2018

Провідна педагогічна ідея досвіду: Забезпечення умов для розвитку і зростання активності кожної дитини, формування в дитині не тільки необхідної системи вмінь, знань, навичок, але й максимальний розвиток її розумового потенціалу.

В досвіді розкривається секрет ейдетики, який полягає у тому, що діти краще сприймають, а отже запам'ятовують інформацію через світ образів; як учити мислити, фантазувати, розв'язувати суперечності, спираючись на набуті знання та інтуїцію, знаходити вихід із будь-якої життєвої ситуації, використовуючи нестандартні, оригінальні рішення.

Успіх розвитку дітей визначається правилом: «Не можна робити за дитину те, що вона може зробити сама; думати за неї, коли вона сама може додуматися!».

Додатки до теми містять орієнтовні конспекти занять з дітьми, складені з урахуванням специфіки особливостей розумової діяльності та виходячи з основних положень про ведучу роль практичної діяльності у розвитку дитини, фотоматеріали та схематичні малюнки, рекомендації для педагогів і батьків.

Зміст

Актуальність проблеми розвитку пізнавальної сфери дитини дошкільного віку	4
I. Психолого-педагогічні аспекти проблеми пізнавального розвитку дошкільників.	5
I.1 Теоретичні засади особливостей пізнавального розвитку	6
I.2 Ейдетика: наукові дослідження та практичні здобутки.	9
II. Впровадження ейдетики в систему освітньої роботи з дітьми дошкільного віку	13
II.1 Організація ігрової діяльності з розвитку асоціативного сприйняття дошкільників	15
II.2 Використання друдлів в різних вікових групах ЗДО.	19
II.3. Організація роботи гуртка «Маленькі мислителі». Заучування віршів з використанням ейдетики.	21
II.4 Результати впровадження досвіду з використання ейдетики в освітній процес	26
III. Висновки.	28
IV. Список літератури	29
V. Додатки (консультації для вихователів та батьків; конспекти занять; фотоматеріали; план роботи гуртка; зразки дидактичного матеріалу для роботи з дітьми)	

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

*«Скажи мені — і я забуду,
покажи мені - і я запам'ятаю, дай
торкнутися - і я зрозумію».*

/Китайська мудрість/

*«Кожна дитина – потенціал.
Задіяти її можливості, відкрити для
неї власні життєві сили, наповнити її
відчуттям власної спроможності –
важливе завдання
/Базовий компонент дошкільної освіти/*

Важливим завданням сучасної освіти є забезпечення умов для виховання творчої активності підростаючого покоління. Базовий компонент дошкільної освіти передбачає розвиток здібностей, таланту, роботу з дітьми, починаючи з дошкільного віку. Це дитина, яка вміє і хоче пізнавати світ, не прагне до готових рішень і моделей поведінки, а хоче відкривати його самостійно: на дотик, смак і запах; такий малюк воліє роздивитись усі кольори яскравого світу, почути всі його звуки й мелодії.

Головною тезою, вихідним науковим положенням, на якому базується процес оновлення змісту дошкільної освіти України ХХІ століття, є визнання пріоритету розвитку особистості дитини, цінності й сенсу її буття. Мета сучасної дошкільної освіти – не дати дитині багаж знань, а навчити їх здобувати. З дошкільного віку дитина має оволодіти способами здобуття потрібної інформації, вміннями аналізувати, систематизувати, розуміти причини і робити висновки, що знадобляться їй у подальшому житті. Саме такі завдання стоять перед педагогами дошкільного закладу.

«Зміст Базового компонента дошкільної освіти... орієнтує на цілісний і загальний розвиток дитини, підкреслює важливість закладання в дошкільному віці фундаменту для набуття у подальшому спеціальних знань та вмінь» [1, с.5].

Адже саме в цей період закладаються основи для того, щоб дитина в майбутньому знайшла себе в світі, повною мірою реалізувала закладений в ній потенціал гармонійно розвиненої особистості та змогла скористатися ним не тільки на користь самого себе, а й для суспільства.

Дитячий садок повинен не тільки формувати в дитині необхідну систему вмінь, знань, навичок, але й максимально розвивати її розумовий потенціал: учити мислити, фантазувати, розв'язувати суперечності, спираючись на набуті знання та інтуїцію, знаходити вихід із будь-якої життєвої ситуації, використовуючи нестандартні, оригінальні рішення. Тож проблема збереження в малюків творчого початку, який в наш час пригнічується могутнім потоком зайвої інформації, стає дуже актуальною.

I. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПІЗНАВАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ

Як розказує давня легенда, одного разу боги вирішили створити Світ. Спочатку вони створили зірки, небо, сонце, місяць, землю, моря. Потім створили людину. І нарешті вони створили Істину. Істина – крихка річ. І боги вирішили її заховати. Тут же виникло питання: куди? Куди заховати Істину, щоб людина її довго шукала і в пошуках навчилася її цінувати? Їм хотілося заховати її в найпотаємніші місця:

- Давайте заховаємо її на найвищій горі.
- Давайте заховаємо її на дні найглибшої безодні.
- Давайте заховаємо її на зворотному боці Місяця.
- Давайте заховаємо її на далекій зірці.

Найстаріший і наймудріший Бог вислухав всіх і сказав:

– Ні. Ми заховаємо істину в серці людини. Людина у пошуках її обійде Всесвіт, не знаючи, що постійно носить істину в собі.

Істина людини – це те, що робить її людиною. А пам'ять – це те, що дозволяє пам'ятати, що вона – Людина, і примушує рухатися вперед...

«Історичний розвиток пам'яті починається з тієї миті, як людина переходить вперше від користування своєю пам'яттю як природною силою, до панування над нею», – це слова геніального психолога Л. С. Виготського. Це панування, як і всяке панування над якою-небудь природною силою, означає тільки те, що на відомому ступені розвитку людина накопичує достатній психологічний досвід, достатнє знання законів, по яких працює пам'ять, і переходить до користування цими законами.

Дошкільний період – найбільш оптимальний для розвитку пізнавальної сфери дитини. Тому формування у дошкільнят активно-пізнавального ставлення до навколишньої дійсності і здатності доволно регулювати пізнавальну діяльність набувають вирішального значення. У дошкільному віці дуже важливими є організація дитячого досвіду, його узагальнення та фіксація у вигляді еталонів, символів, умовних позначень, моделей тощо.

I.1 Теоретичні засади особливостей пізнавального розвитку

Відпрацювавши у дитячому садку доволі довгий час, я вивела своє педагогічне кредо. А саме: «Любити дітей всякими – талановитими і не дуже, веселими і сумними, спокійними і непосидючими. Спілкуватися з ними, виховувати й радіти їхнім успіхам; бо дитина – це свято, яке триває доти, поки ти є разом з нею».

З набуттям досвіду роботи я почала замислюватися над тим, як підвищити активність дитини, розвинути її здібності до саморегуляції пізнавальної діяльності, як забезпечити комфортні умови для виховання творчої особистості, як зробити життя дітей у дитячому садочку більш наповненим, цікавим, радісним, як пробуджувати інтерес та спонукати до мовленнєвої активності, як дарувати дітям відчуття успіху, як навчити дітей запам'ятовувати інформацію та швидко і вчасно її пригадувати.

Показники сформованості уявлень, еталонів, що відображають ознаки, властивості та відношення предметів і об'єктів довколишнього світу є здатність дитини застосовувати отримані знання у практичній діяльності (ігрова, трудова, сенсорно-пізнавальна, математична) [1, с.9].

Усе, що бачимо, чуємо, відчуваємо, може зберігатися в пам'яті протягом тривалого часу. Навіть важко собі уявити, скільки образів, слів, знаків, спогадів ми пам'ятаємо. Саме завдяки пам'яті у нашій свідомості поєднуються минуле, теперішнє та майбутнє: ми можемо порівнювати свій сьогоdnішній досвід з попереднім, здатні запам'ятовувати нову інформацію й користуватися нею в потрібний момент.

Тож ми знаємо, що пам'ять дається нам від народження, але користуватися нею вчимося все життя, тому її розвитку слід приділяти якнайбільше уваги із самого малку.

Пам'ять дошкільнят особливо багата на образи окремих предметів, у неї є цінна властивість – фотографічність. Це – найсприятливіший період для розвитку та вдосконалення пам'яті, коли малята ставлять безліч запитань і сприймають великий потік інформації.

У чотири роки дитина починає розповідати про події свого минулого, тепер вона може порівнювати предмети, навіть якщо не має їх перед очима. У цей період у малюків переважає мимовільна пам'ять, тому вони запам'ятовують вірші, фрази без напруження.

Після 4 років у дитини поступово формуються довільні процеси. На цьому етапі важливо використовувати ігри, які сприяють розвитку пам'яті, уваги.

У 5-6 років, маючи певний рівень розвитку довільних уваги й пам'яті, дитина може самостійно поставити собі завдання щось пригадати чи запам'ятати.

Пам'ять - наша здатність зберігати й у потрібний момент упізнавати й відтворювати те, що раніше бачили, чули, читали, переживали.

Дитячу пам'ять порівнюють з пластиліном. Віршики, пісеньки, репліки персонажів фільмів і мультфільмів, ніби дістають відбиток у свідомості дитини. Малюк зовсім не ставить перед собою завдання щось запам'ятати, а просто його увага затримується на тому, що справило враження, зацікавило.

Така пам'ять називається мимовільною і має цікаву особливість. Виявляється, навіть просто розглядаючи картинки, малята їх зазвичай запам'ятовують. А якщо їм іще запропонувати придумати для цих картинок якесь слово або ж згрупувати зображення предметів за певною ознакою, результат буде помітно кращим.

Довільна пам'ять активізується в дітей віком 4-5 років. Наприклад, малюкові треба вивчити вірш. Спочатку він тільки усвідомлює завдання, а от як це зробити, поки що не знає. Йому має допомогти дорослий, запропонувавши способи легшого запам'ятовування, а саме: спочатку проказати вірш повністю, потім повторити по кілька рядків окремо. Так дитина поступово опановує спеціальні дії запам'ятовування.

Наша пам'ять зберігає все: почуття, враження, слова, рухи. За цим принципом розрізняють емоційну, образну, словесно-логічну та рухову пам'ять.

У ранньому віці маленька дитина учиться бігати, стрибати, умиватися, застібати гудзики, зашнуровувати черевики тощо. Без рухової пам'яті все це було б неможливо. У 4-6 років робота рухової пам'яті малюка ускладнюється. Займаючись спортом, танцями, музикою, він вчиться запам'ятовувати, зберігати й відтворювати в певному порядку складніші рухи.

Цьому сприяють спеціальні тренування під керівництвом дорослого.

Малюк вже з перших днів запам'ятовує мамине обличчя, її запах, дотик рук. Його пам'ять дуже багата на образи окремих об'єктів, колись бачених чи відчутих: смак молока чи цукерок, запах ялинки, звуки музики, м'яка на дотик шерсть кішки, голоси близьких. Це образна пам'ять, що базується на чуттєвих враженнях: зорових, слухових, дотикових, смакових, нюхових.

Словесно-логічна пам'ять – здатність запам'ятовувати слова, судження, умовиводи, які відображають предмети та явища в їхніх істотних зв'язках і співвідношеннях. Вона розвивається в дитини паралельно з мовленням. Завдання пригадати певні слова дорослі (батьки, сусіди, знайомі) починають ставити до дітей уже в ранньому дитинстві, запитуючи: «Як це називається?»

Хто це? Як тебе звати? Як робить кішечка?»). Таке пригадування важливе насамперед для розвитку навичок спілкування і взаємин з іншими людьми.

Емоційна пам'ять – збереження та відтворення людиною емоцій та почуттів. Запам'ятовуються не самі емоції, а й предмети та явища, які їх викликають, що, в свою чергу, застерігає від можливих небезпек або ж, навпаки, підштовхує до дій. Наприклад, якщо раптом дитина обпеклася гарячою праскою або її подряпала кішка, то надалі набутий досвід може обмежувати її «допитливість» краще за будь-які заборони дорослих. Або ж дитина просить батьків показати їй улюблений мультфільм чи почитати знайому книжку. Передати їхній зміст малюк ще не може, зате добре пам'ятає, що мультфільм дуже смішний, а книжка — цікава. Це — робота емоційної пам'яті.

I.2 Ейдетика: наукові дослідження та практичні здобутки

Саме в цей час я почула про ейдетику, як вид образної пам'яті і про можливість її практичного застосування у різних сферах життя людини, ознайомилася з роботами психологів, дитячих педагогів.

Історія методики ейдетики сходить до тридцятих років минулого століття. Вона сформувалася в Німеччині, професором та психологом Еріком Йеншеманом та його однодумцями. Досліджуючи властивості пам'яті, вчені довели, що ейдетизм - образна пам'ять, властива усім дітям, закладена в дитині від природи, притаманна їй завжди.

У кінці XIX і на початку XX сторіччя у Російській імперії набуло неабиякої популярності рішення проблем запам'ятовування будь-якої інформації під назвою мнемотехніка. Воно складалося з тисяч цікавих прийомів.

Саме тоді відомий російський учений, психолог А.Р. Лурія методи запам'ятовування вперше розрізнув на мнемотехнічні та ейдетичні (грец. Eidos - образ): мнемотехніка (методи, в основі яких є вербально-логічне мислення); ейдетика (методи, в основі яких конкретно-уявне мислення).

Мнемотехнікою цікавився Аристотель і навчав цьому мистецтву свого учня Олександра Македонського. Феноменальною пам'яттю, заснованою на мнемотехніці, володіли Юлій Цезар і Наполеон Бонапарт, Сенека, Августин, Квінтіліан, Цицерон, Джордано Бруно, Кампанелла, Суворов, Лейбниц, Бекон, Декарт.

У чому секрет успіху? Вчителі мнемотехніки просто знали дуже добре слабкі місця людської пам'яті:

- механізми фіксації послідовності інформації в мозку відсутні;
- точні відомості (числова інформація, назви, дати, прізвища, знаки) запам'ятовуються мозком з великою напругою, оскільки відсутнє образне уявлення. І роль мнемотехніки полягає в компенсації саме «природних недоробок» в пам'яті людини.

Методи запам'ятовування покладені в основу роботи школи розвитку пам'яті, уяви, творчого мислення – школи ейдетики, яку заснував доктор педагогічних наук І.Ю. Матугін. Він створив ігрову тренінгову систему, а свою методику назвав ейдетикою.

Методика виявилась універсальною: нею може користуватися будь-яка людина: і дитина, і людина похилого віку. Метод ейдетики корисний для впровадження в систему освіти, бо він формує новий підхід до освітніх та виховних технологій. Мета його – розвиток високого рівня уваги, творчої уяви, розкриття творчих здібностей, практичне засвоєння методів запам'ятовування слів, текстів, віршів, цифр, дати та інше. Раніше слово

«ейдетика» було мало кому знайоме. Але окремі прийоми використовували і педагоги, і батьки.

Секрет ейдетики полягає у тому, що діти краще сприймають, а отже запам'ятовують інформацію через світ образів. Вчені довели, що образне мислення закладене в дитині від природи. Ми вчимо дітей бачити певний образ на уявному екрані, чути притаманний йому звук, відчувати запах, відтворювати в пам'яті відчуття дотику.

Як допомогти дитині запам'ятовувати необхідну інформацію і вчасно пригадувати її? Як пробуджувати інтерес, спонукати до мовленнєвої активності, дарувати відчуття успіху?

На ці запитання відповідає ейдетика. Це напрямок психологічної науки, який вивчає ейдетизм як різновид образної пам'яті і можливості його практичного застосування у різних сферах життя людини. Методики ейдетики різноманітні: запам'ятовування слів, текстів, віршів, формул, іншої інформації (впорядкованої та розрізненої). Завдяки застосуванню цих методик розвиваються: вміння повно і легко в ігровій формі сприймати і відтворювати інформацію; сенсорні канали сприйняття інформації, сприймання кольорів, форм; довільна, усвідомлена, просторова, відтворююча та творча уява; образна, емоційна, рухова пам'яті; вербальне та невербальне мислення, мовлення.

Використовуючи методи ейдетики, створюється психологічна ситуація успіху, покращується нейродинаміка мозку дітей, відбувається корекція дефектів центральної нервової системи та поведінки дітей.

Ейдетика – це не тільки розвиток уваги, уяви, пам'яті, різних видів мислення, а й спосіб подачі навчального матеріалу. Ейдетика розмовляє з дошкільниками їхньою мовою. Вона залучує всі аналізатори дитини дозволяє не лише побачити, а й помацати, почути, скуштувати, понюхати; подає нове через добре знайоме, надаючи безмежних можливостей для розвитку дитячої уяви.

Ейдетизм – психічне явище, яке полягає у здатності зберігати і відтворювати яскравий наочний образ тривалий час після зникнення їх з поля зору, різновид образної пам'яті. Коли наявність одного викликає появу думки про інше, то в свідомості відбувається відображення зв'язків пізнавальних феноменів, яке має назву асоціації.

Я вирішила спробувати з дітьми своєї групи прийоми ейдетики і зрозуміла, що використовуючи їх, можу досягти значних успіхів у розвитку інтелектуальних здібностей дітей: розвиваючи асоціативне мислення, ми, дорослі, також розвиваємо пам'ять і творчу уяву. Бо не буває поганої пам'яті

– ми просто не вміємо нею користуватися, а для цього слід розвивати асоціативне мислення.

Одним з основних питань переді мною стало створення умов для своєчасного повноцінного розумового, психічного розвитку кожного дошкільника, формування його життєвих компетенцій.

По-перше, це вивчення відповідної літератури, журнальних статей, знайомство з елементами досвідів роботи зарубіжних та вітчизняних педагогів (Артихович В., Антощук Є., Брушневської І., Брежнєвої О., Калуської Л., Васько А., Верещак Л., Матюгіна І., Пащенко О.).

Приємно зазначити, що на території України працює корифей ейдетики з м. Запоріжжя Грединарова Е. М. (начальний комплекс «Ейдос»).

По-друге – відпрацювання системи роботи з означеного питання (послідовність та поступовість подачі матеріалу дітям), створення матеріальної бази для роботи з дітьми (розробка дидактичних ігор, матеріалу як демонстраційного так і роздаткового), робота з батьками вихованців.

Та, найголовніше, – це робота з дітьми. Весь час я пам'ятала висловлювання В.А. Сухомлинського, який писав: «...Не обрушуйте на дитину лавину знань... під лавиною знань можуть бути поховані допитливість і зацікавленість. Умійте відкрити перед дитиною в навколишньому світі щось одне, але відкрити так, щоб шматочок життя загравав перед дітьми всіма кольорами веселки» та В. Давидова: «Не забезпечуйте дітей готовими формулами, формули - порожні; збагатіть їх образами та картинками, на яких видно єднальні зв'язки. Не обтяжуйте дітей мертвим тягарем фактів, навчіть їх прийомів і способів, які допоможуть їм осягти це. Відкривайте завжди щось недовомлене, щоб дитині хотілося ще і ще раз повернутися до того, що він дізнався».

ПРИЙОМИ ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ

Здавна люди намагалися придумати прийоми, які допомагали б легше запам'ятовувати потрібну інформацію, щоб зберігати її якомога точніше та довше. Цей досвід передавався від покоління до покоління під загальною назвою мнемотехніка (від гр. «мнемо» - пам'ять).

Мені було цікаво дослідити свої здібності, а саме: «Чи зможу я, використовуючи свій досвід, знання, навчити цьому дітей?». Тому ці прийоми я використовувала в роботі з дітьми.

Повторення. Коли інформація запам'ятовується в такий спосіб, вона зберігається в тимчасовому «сховищі», але протягом перших шести годин відбувається інтенсивне забування. Щоб щось запам'ятати надовго, необхідно було повторювати з дітьми пройдений матеріал.

Групування. Важливо навчити дитину «організовувати» матеріал, тобто групувати його в процесі вивчення й знаходити зв'язки між елементами нової інформації, а також між новими та старими знаннями. Майже кожний матеріал можна умовно поділити на частини, теми, групи (наприклад: у казці я вчила дітей розрізняти зачин, основну частину та кінцівку).

Структурування. Щоб текст сприймався як єдине ціле, варто було встановити смислові зв'язки між його частинами.

Класифікація. Інформацію, яку отримували діти, вчила класифікувати за різними критеріями: наприклад, тварини і рослини, слова знайомі і незнайомі.

Добудовування матеріалу. Якщо інформацію важко логічно пов'язати, то її легше запам'ятати, придумавши якісь зв'язки та додавши щось своє до того, що треба запам'ятати.

Пошук опорного пункту. Щоб запам'ятати текст казки або оповідання, я навчала дітей через використання кількох опорних пунктів як своєрідного плану для пригадування змісту, або мнемічний план.

Аналогія. За допомогою цього прийому діти навчалися встановлювати подібність, певну схожість у цілому різних предметів та явищ. Вивчивши одне визначення як зразок, діти за аналогією запам'ятовували інші.

Схематизація. Іноді новий матеріал легше запам'ятати, схематично зобразивши його зміст (наприклад, якщо треба вивчити вірш, я малювала до нього кілька схематичних картинок, за якими дітям легше було відтворювати весь текст).

Ейдетика. Ейдетичні прийоми полягають у тому, що інформацію запам'ятовують, спираючись на певні чуттєві образи: зорові, слухові, дотикові, нюхові, смакові. Зокрема, саме ейдетичні прийоми лежать в основі розповідання за сюжетними малюнками, ілюстраціями чи асоціативними картинками. Аркуш розкреслено на окремі віконця-квадратики, в кожному з яких вміщено графічне зображення окремого слова - у такий спосіб дитина досить легко розповідає вірш, а потім і запам'ятовує його. Такі «картинки» відкладаються в пам'яті дуже міцно й надовго.

Усі перелічені прийоми по-своєму допомагають запам'ятовувати, зберігати й відтворювати інформацію будь-якого обсягу.

II ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЙДЕТИКИ В СИСТЕМУ ОСВІТНЬОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасного малюка оточує безліч інформації, яку він запам'ятовує щодня, щогодини, щохвилини. Як допомогти дитині запам'ятати та утримати інформацію, яким чином спонукати дитину до пізнавальної, мовленнєвої активності, створити ситуацію успіху, сформувати гармонійну особистість - на всі ці запитання і допомагає знайти відповіді ейдетика.

Ейдетика відкриває нові способи подання розвивального або навчального матеріалу, адже вона «перекладає» незрозумілу мову оточуючого дорослого світу на прийнятну і зрозумілу для дошкільника (ейдетика залучає всі аналізатори дитини: малюк не лише бачить, але може почути, доторкнутись, понюхати, скуштувати; до того ж нові знання базуються на добре знайомих дітям образах). Ейдетика відкриває безмежний ігровий простір для розвитку дитячої уяви.

Методика ейдетики включає понад двадцять різноманітних технік ефективного запам'ятовування інформації (дитина, з якою займаються розвитком ейдетики, значно зменшує затрати часу на запам'ятовування потрібної інформації, вона стає більш уважною, організованою, впевненою в собі).

Використовуючи елементи методики ейдетики, я дійшла висновку, що вона допомагає в різних життєвих ситуаціях: дозволяє уникати стресу, добре відпочивати, покращувати настрій, позитивно спілкуватися з оточуючими, це не лише напрям роботи, а й одна з основ успішної соціалізації та адаптації дошкільника до навколишнього світу й навчання у школі.

ЕЙДЕТИЧНІ ІГРИ НА ЗАНЯТТЯХ З МАТЕМАТИКИ

Враховуючи, що дитину дошкільного віку треба навчати, передусім, думати самостійно, я поступово відступила від проведення традиційних занять з «формування елементарних математичних понять» (так їх називали раніше), на яких дітям необхідно було просто механічно запам'ятати матеріал.

Я зрозуміла, що дітям не так важливо отримання знань, як отримання практичного, сенсорного, тактильного і життєвого досвіду, позитивних емоцій. Бо єдиний можливий шлях засвоєння математики дитиною – шлях розуміння: дитина може найповніше зрозуміти математичний зміст лише через самостійні практичні дії, відчуття, рухи, власні емоції, переживання: дитина спочатку розуміє «руками», а вже потім образами, уявою. Розуміння зростає з накопиченням та вдосконаленням умінь.

Саме використання асоціацій, друдлів допомагало мені в роботі з формування математичного мислення дошкільнят.

«Знайди невідомі цифри» (розшифрувати загадкові написи і викласти у вільну клітинку картку з відповідною цифрою); «На планеті цифр» (знайти контури знайомих цифр); «Сховай цифру в малюнок» (розвивати уяву дітей, здатність бачити в контурі цифри знайомі предмети; вчити уявляти предмети за їх схематичним зображенням); «Асоціації за кольором»; «Духмяні цифри», «В яку геометричну фігуру вписана кожна цифра» – це дуже маленький перелік ейдетичних ігор, які я використовую в роботі з дітьми.

Тобто, я підбирала ігри до кожного математичного розділу: «кількість», «форма», «величина», «простір», «час». Доречи, поняття «час» для дітей – найскладніше, тому що немає наочної форми вираження - неможна сказати дитині: «Ось час, візьми в руку, роздивись, відчуй на дотик». Втім вже у трирічних дітей поступово формуються уявлення про добу (ранок – день, вечір – ніч); про поняття «зараз», «сьогодні», «завтра», «вчора», «було», «є», «буде», «довго», «недовго».

Принципи, на які я спиралася добираючи ігри:

- забезпечення пізнавальної мотивації кожної дитини;
- зворотність – парність понять (чорний – білий, ніч – день, важкий – легкий, великий – маленький, швидкий – повільний, вгорі – внизу, додати – відняти тощо);
- опора на психологічні механізми процесу розуміння як компонента мислення;
- урахування складної природи логіко-математичного знання.

II.1 Організація ігрової діяльності з розвитку асоціативного сприйняття дошкільників

Пріоритетним для мене стало питання залучити до роботи всі аналізатори дитини на підставі асоціацій: зорової, слухової, тактильної, нюхової, смакової.

Асоціація – в перекладі означає зв'язок. В кожній дитини можуть виникати свої оригінальні асоціації, пов'язані з власним емоційним досвідом, який найбільш сильно закарбувався в свідомості.

Коли ми чуємо слово, звук, бачимо колір, відчуваємо щось на дотик, смак, то в нашій уяві виникає зв'язок (цих слів, звуків, ароматів, дотиків) з іншими, які зустрічалися в нашому житті. Зазвичай, ці слова знаходяться в довготривалій активній пам'яті. Тому зв'язок з цими словами забезпечує кращий спосіб зберігання, набуття досвіду дітьми та відтворення інформації, а значить розвиток пізнавальної та мовленнєвої активності кожної дитини.

Керувалася в своїй роботі з дітьми такими принципами:

- завжди намагатися зрозуміти асоціативний вибір дитини;
- на перших етапах роботи допомагати малюкам обґрунтовувати свою думку.

Роботу з розвитку асоціативного мислення дітей я почала будувати на основі:

- вільних асоціацій, пов'язаних з предметними образами;
- колірних асоціацій;
- асоціацій, пов'язаних з геометричними фігурами;
- тактильних асоціацій;
- предметний асоціацій;
- асоціацій, викликаних друдлами;
- звукових асоціацій;
- смакових асоціацій;
- нюхових асоціацій.

Головними питаннями під час тренування асоціативного мислення були такі: «Про що ти думав?», «Чому?».

Поступово я зрозуміла, що ейдетичні прийоми можна використовувати не тільки під час навчальної діяльності, але й на прогулянці, у вільний час, в індивідуальній роботі.

Тактильні та предметні асоціації

Епіграфом до своєї роботи я взяла китайську народну мудрість: «Скажи мені і я забуду, покажи мені – і я запам'ятаю, дай торкнутися – і я зрозумію».

Саме такий підхід до роботи з малюками лежить в основі роботи ейдетичного принципу розвитку асоціативного мислення, як тактильні та предметні асоціації. Тут криються психологічні особливості дітей, які вивчають світ і тільки того й прагнуть: подивитися, понюхати, обмацати, перевірити на міцність, спробувати на зуб, смак тощо. Не випадково дітей цього віку називають дослідниками, «чомучками», адже світ такий великий, а в ньому стільки різного...

Предметні асоціації передбачають встановлення зв'язків предметів між собою, або за їхніми ознаками. Для виконання цього прийому необхідно було придбати набір різних предметів: ниточки, палички, трубочки, папірець, шматочки тканини, монети, шишки, каштани, камінці, гудзики тощо. Зорові орієнтири, зокрема предметні зображення, при цьому не потрібні.

Основна ідея тактильних асоціативних карток полягає в тому, що кожна з них має свою фактуру, матеріал різний: від хутра – до гудзиків (наждачний папір, фланель, фольга, палички, оксамит, гречка, шматочки дроту та інше).

Адже, як зазначав В.О. Сухомлинський: «Джерело здібностей і обдарувань знаходиться на кінчиках пальців. Від пальців ідуть тоненькі струмочки, які живлять джерело творчої думки».

Працюючи з дітьми, я зрозуміла, що тактильні картки сприяють формуванню асоціативного мислення, розвитку тактильної пам'яті.

Принцип такий самий як в роботі з друдлами. Я вводила картки поступово: у молодшій групі – м'які, колючі, холодні. Створювала асоціації за темами «Плоди», «Тварини», «Одяг». Можна було пограти навпаки – «У мене є зайчик – про яку табличку ти думав?» (різні картки).

У середній і старшій групах вказувала на особливості предмета (за певною темою): «Довге і гнучке», тримаючи в руках нитку; тримаючи монетку – «Кругле і залізне». Проводила ігри за ознаками – асоціативний ланцюжок: монета – гудзик (бо круглі); лінійка (пластмасова) – олівець (бо довгі); кубик (дерев'яний) – лялька (бо іграшка)...

Асоціації пов'язані з геометричними фігурами. Для цього виду роботи я підготувала картинки із зображеннями геометричних фігур та різноманітних предметів.

Наймолодшим спочатку давала змогу попередньо вивчити форму предметів, а під час гри пропонувала зорові підказки – предметні картинки.

Запитання ставила аналогічно: «У мене є круг. Про які предмети ви подумали?». При цьому не забувала про аргументацію, спонукала дітей вчитися пояснювати, чому вона обрала саме той предмет.

Ці ігри стимулювали мовну активність, робили дітей сміливішими, а найголовніше - формували уміння відстоювати власну думку. Працюючи з

геометричними формами, я спочатку обирала для себе одну форму і працювала з нею протягом дня або тижня, і тільки після освоєння дітьми понять про певні фігури, додавала їх (починала з середньої групи з урахуванням індивідуальних можливостей дітей). Із старшими дітьми проводила конкурс на найдовший список помічених предметів, схожих на ту чи іншу геометричну фігуру.

Дорослі часто, маючи певний життєвий досвід, намагаються відтворити в пам'яті звуки, смаки, запахи, щоб відтворити в пам'яті якісь події. Дітям зробити це важче, бо в них немає певного досвіду.

Звукові асоціації.

Аудіозаписи – звуки, шумне: побутовий шум, звуки природи, музичні, звуки вулиці. В молодшій групі я використовувала «чарівні» мішечки, в яких знаходилися різні предмети, що породжують звуки: целофан (папір), монети, коробочка із пластиковими кульками, дзвіночки. Питання до малюків: «Про що ви подумали, почувши цей звук?», «Про що ви подумали, глянувши на цей ряд предметів – книга, цибуля, їжак, листок» (книга шелестить, цибулю чистиш – шелестить, їжак бігає – шарудить, листя - шелестить).

Для дітей середнього та старшого віку проводила такі вправи без участі зорового і тактильного відчуття предметів. Якщо джерело звука не можна було покласти в мішечок, я просто ховала його за ширмою (ножиці, дудочку, склянку і ложку), але спонукала дітей до того, щоб вони не відгадували навімання, а порівнювали звуки із знайомими їм. Для дітей не варто було відгадувати, що міститься у мішечку (за ширмою), важливо було створити асоціативні образи за звуком, дати пояснення.

Смакові асоціації

Майже кожний вихователь, грав з дітьми у гру «Відгадай на смак». Але ейдетичний напрямок не передбачає вгадувати. Запитання було таке ж, як раніше: «Про що ви подумали?» (не вгадувати, що це, а порівнювати). Для молодших дошкільнят поступово додавала такі якості предметів як гаряче (тепле), темне (кольорове), мокре (сухе), тверде (м'яке, хрустке).

До обраного смакового відчуття додавала якомога більше продуктів і, навпаки, до кожного продукту підбрала нові смакові відчуття. Наприклад, вишня кисла, а от вишневе варення солодке, або: чай гарячий і солодкий, але буває кислий (з лимоном) і холодний тощо.

В середній групі додавала продукти - солоні, м'які, солодкі, кислі тощо. Описуючи предмети, не показуючи їх, задавала питання, що збуджують пам'ять, заставляють дитину знаходити правильні відповіді. Наприклад: «В мене є щось солодке і холодне (морозиво). Про які продукти чи страви ви подумали?», «Чому саме? Аргументуйте».

Нюхові асоціації – найсильніший аналізатор, але працювати стала із старшими дітьми бо у них більше досвіду. Для роботи мені знадобилися предметні зображення та нюхові коробочки з різними ароматами (кава, какао, ваніль, печиво тощо).

Фонетичні асоціації

Сутність цього прийому полягає у вдалому доборі спеціальних асоціацій, максимально співзвучних із певним звуком. Тобто образ зорового символу має відповідати спорідненій з ним фонетичній асоціації та звуковому знаку (фонемі). Наприклад, за своїм звучанням:

Свист повітря з насоса нагадує звук [с]

- насос повітря видуває: с-с-с, й синю кульку надимає.

Рух потяга – звук [ч]:

- потяг пихкає, гуде: ч-ч-ч, і вагончики везе.

Працюючи над звуком, вчила дітей ніби «прив'язувати» кожен із них до певного символу, утворюючи асоціативний зв'язок між двома об'єктами. Завдяки цьому й формується більш стійкий зоро-, слухо-, кінестетично-артикуляційний образ звука, основою якого є фонетична асоціація.

Англійський психолог У. Джеймс зазначав, що кожний елемент асоціації є своєрідним «гачком», на якому «висить» факт і за допомогою якого можна «зловити» його, коли він занурюється на «дно». Асоціативний символ і є таким «гачком» у роботі з дітьми, особливо з тими, в кого спостерігаються знижений фонематичний слух, нестійка увага тощо.

Утворюючи асоціації вчила дітей помічати, що деякі з них схожі, тобто асоціації можна поділити на декілька видів:

- за формою (голка – їжачок, гребінець, сірники, шпилька);
- за кольором (огірок – крокодил, листочок, кактус);
- за розміром (мишка – гудзик, дірка, курча);
- за дією (м'ясорубка – педалі, карусель);
- логічні асоціації (зима – сніг, сніговик, Новий Рік);
- загальноприйняті (Дід Мороз – Снігуронька, День народження – подарунок, 8 березня – квіти);
- за співзвучністю (каша – Саша, Маша; один - млин, Аладин). Дуже подобалася дітям гра «Підбери риму», до якої вони «підключили» навіть своїх батьків.

II.2 Використання друдлів в різних вікових групах ЗДО

Друдли – це чорно-білі загадки-головоломки, малюнок, про який не можливо напевно сказати, що це таке. Саме друдли як прийоми ейдетики важливо використовувати для забезпечення інтелектуального розвитку дітей, формування психічних процесів, вміння розмірковувати, пояснювати, доводити, висловлювати свою думку, судження. Сенс друдла полягає в тому, щоб якомога більше придумати варіантів бачення картинки.

Дитина, в якій розвинене асоціативне мислення, у подальшому успішно навчатиметься, знаходитиме нестандартні розв'язування будь-яких ситуацій, це добре розвиває мовлення, краще запам'ятовуватиме тексти, вірші. В цьому допомагає робота з друдлами.

Друдли винайшов американський комедійний письменник Роджер Прайс для розваги.

Існує три напрямки використання друдлів:

- Для приємного проведення часу за розгадуванням головоломок.
- У тестуванні і дослідженні пізнавальних здібностей людини.
- Для усвідомленого розвитку творчих здібностей, гнучкості мислення і уміння підійти до ситуації з різних сторін.

Простота і невизначеність друдлів створюють невичерпний простір для народження асоціативних зображень, пов'язаних з будь-якою сферою навколишнього життя.

Використання друдлів в дитячому садку допомагає значно активізувати мову дитини, збагачує його активний лексичний словник, підвищуючи при цьому стійкий пізнавальний інтерес до об'єкту, що вивчається.

Враховуючи, що у молодшій групі дітям важко зразу уявити що це таке «друдли», я почала з попередньої роботи, а саме: роботи з схематичними картинками. На початку роботи застосовувала предметні зображення, в яких можна було побачити фрагмент запропонованого друдла; разом із друдлами дітям пропонувала предметні картинки, в яких можна знайти фрагменти запропонованих друдлів (див. додатки).

Поступово переходила до роботи з друдлами, які допомагають розвивати асоціативне мислення (питання: «Про що ви подумали?»). Для розвитку дивергентного мислення, ставила питання: «Що це?». Для розвитку творчого мислення – питання: «На що це схоже?».

Спираючись на знання індивідуальних особливостей і здібностей дітей, звужувала пошук відповідей, запитуючи: «Що це за транспорт?», «Яка тваринка сховалася?». Це давало малятам час зосередитися. Надалі, показувала друдл і запитувала: «Подивіться на цю картинку. Про що ви подумали?» (півколо схоже на спинку мишки, вушко ведмедика тощо).

Обов'язково звертала увагу дітей на деталі предмета, підкреслюючи їхню схожість із друдлом. Поступово діти включалися в гру навіть під час прогулянок (знаходячи гілочку або камінець, вони намагалися «додумувати», на що це схоже).

У роботі з дітьми середньої групи допоміжні предметні зображення були вже майже не потрібні. Діти дуже полюбили миттєві перетворення, коли в одному зображенні можна побачити десятки різноманітних предметів, ситуацій. У другій половині навчального року я вже могла висловити своє бачення цього друдла і запитати: «Як ти думаєш, чому я «побачила» саме цей предмет?».

Для себе я визначила за головне те, що заняття з дітьми дошкільного віку має бути цікавим, розважальним і, звичайно ж, пізнавальним. Тому, продовжуючи роботу з дітьми старшої групи, вчила їх створювати асоціативні зв'язки не лише за графічною схожістю предмета та друдла, а й за більш віддаленими ознаками.

Під час роботи з друдлами намагалася створити змагально-ігровий настрій, зрозуміти ідею відповіді кожної дитини, спонукала їх до обґрунтування своїх асоціацій, застосовувала завдання ігрового характеру, відповідні правила. Друдли показувала, повертаючи під різними кутами, щоб діти побачили більше ракурсів його зображення, тоді у них виникало більше асоціацій, що спонукало її до мовленнєвої активності, а саме цієї мети я мала досягти.

В цьому виді роботи не могло бути у дітей помилкових або єдино правильних відповідей – кожна обґрунтована думка мала право на існування. Один і той самий друдл міг символізувати що завгодно, до того ж не обов'язково відповідь мала бути реалістичною. Так, за допомогою нехитрих зображень діти придумували безліч описів і кожен був правильним.

Дітям потрібно було навчитися пояснювати, чому вигадано саме такий опис. Дуже подобається дітям домальовувати дудли (коли дається аркуш паперу із зображенням на ньому друдла, а дитина самостійно дофантазовує і домальовує). В старшій групі, ускладнюючи завдання, я вже пропонувала скласти розповідь за друдлами, або «розчарувати картину» (наприклад: дикі тварини; свійські тварини; іграшки; предмети побуту тощо).

Переваг при використанні друдлів багато, тому я використовую друдли на заняттях не тільки мовленнєвого, а й логіко-математичного характеру, для розвитку мовного мислення.

II.3. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ГУРТКА «МАЛЕНЬКІ МИСЛИТЕЛІ». ЗАУЧУВАННЯ ВІРШІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЙДЕТИКИ

Усі діти, з якими я працювала впродовж багатьох років – різні. Пересвідчитися в цьому допомогли мені спостереження. Неодноразово я помічала, з якою легкістю одна й та ж дитина запам'ятовує фрази з мультфільмів, рекламних роликів, слова з пісень. Але скільки зусиль їй треба докласти для того, щоб запам'ятати віршик, правило чи іншу інформацію. До того ж, вивчений віршик дитина забувала через тиждень – два, а улюблені фрази пам'ятала місяцями.

Мені не давало спокою питання «У чому ж справа?». Спостерігаючи за дітьми, я дійшла висновку, що вони сприймають та запам'ятовують інформацію насамперед через світ образів. В першому випадку основою для запам'ятовування стає яскравий образ (герой мультиплікаційного фільму), а в другому – нав'язана мною, дорослим інформація.

Я зрозуміла, що дитина, з якою займаються розвитком за системою ейдетики, значно зменшує затрати часу на запам'ятовування потрібної інформації, стає більш уважною, організованою, впевненою в собі, я організувала в своїй групі (5-ий рік життя) роботу гуртка «Маленькі мислителі».

Спочатку в гурток я запросила дітей, які за результатами відстеження життєвої компетентності виявили низький рівень (таких виявилось четверо). Поступово до занять приєдналися ще троє дітей – за власним бажанням.

Мені хотілося, щоб ці діти впродовж певного часу «наздогнали» дітей, які мали середній та достатній рівень, стали більш активними не тільки на заняттях, а й у повсякденні, підняти їхню самооцінку. Так звані заняття-тренінги гуртка проводила двічі на тиждень у вечірні часи; результативність їх досить висока. Проводила їх у формі гри, тому дітям було цікаво, вони не стомлювалися і швидко засвоювали потрібну інформацію. Отримана інформація надовго залишалася в пам'яті дітей і вони легко знаходили її в потрібний момент.

Отож, основною метою створення гуртка було: розвивати у дітей мислення (наочно-образне, асоціативно-образне, логічне), творчу уяву, фантазію, зорову та слухову пам'ять, мовлення, дрібну моторику рук.

Так як для себе я виявила основне правило ейдетики: уява + позитивні емоції – це секрет успішного навчання, то працювала з дітьми в гуртку за системою ейдетики:

- радісна, весела атмосфера;

- мобільність і доступність ігрового матеріалу;
- поділ інформації, відповідно до особливостей кожної дитини.

Головні принципи, які дозволяють досконало оволодіти своєю пам'яттю:

- спробуйте нічого не запам'ятовувати, лише уявляйте інформацію і «фарбуйте» її, вигадуючи незвичайні функції, події, призначення, колір;
- не промовляйте інформацію навіть подумки;
- довіряйте собі, женіть сумніви щодо своїх можливостей.

На першому етапі найбільш ефективним методом роботи з дітьми в гуртку був метод піктограм. Метод піктограм – це те саме малюнкове письмо, де слова замінені символами або спрощеними малюнками. І тут процес письма стає дуже індивідуальним, зрозумілим тому, хто цей малюнок або символ створив.

Загалом, піктограми допомагають запам'ятовувати будь-які літературні твори, як віршовані, так і прозові. Цей прийом використовується для збагачення словникового запасу, розвитку мовної активності і, таким чином, полегшує дітям складання умови задач. Такий тип роботи сприяє подоланню невпевненості у дітей та підвищенню їхньої загальної активності.

Включаючи піктограми до роботи, я налаштовувала дітей не хвилюватися за рівень художніх здібностей: адже треба зобразити лише фрагмент потрібного предмета, щоб було зрозуміло самій дитині і легко запам'ятовувався (див. додатки).

Спочатку піктограми відтворювала на картках в чорно-білому, або злегка тонованому зображенні, оскільки відсутність різномайття полегшує обробку інформації мозком і розширює можливості для інших застосувань цих карток.

Але не до всіх слів можна намалювати піктограму, тоді малювали образ-асоціацію до даного слова. А це теж справа особиста.

Так, наприклад, слово «допомога» кожна дитина сприймає по-своєму, і малюнки-піктограми у всіх будуть різні.

Для одних – це машина «швидкої допомоги», для інших – це людина, яка несе в руках вантаж, допомагаючи іншим тощо.

Діти залюбки стали перетворювати вірші в малюнки, схожі на комікси, тому відтепер «вивчити вірш» - значить «розказати цікаву, веселу історію за допомогою малюнків» і добре опановували цей метод. Але дуже важливо було дотримуватись наступних правил.

Правило трансформації: початкова буква слова є складовою малюнка образу або вона просто написана на малюнку.

Правило закінчень: якщо в процесі повторення вірша діти роблять помилки у відтворенні закінчень слів, закінчення дописуються чи домальовуються в ключовий малюнок.

Правило службових слів: службові слова просто записуються.

Правило рефлекторності: у результаті багаторазового повторювання інформація легко, без напруження відтворюється (рефлекторний рівень).

Правило поетапності виконання завдання:

I етап – малюнок;

II етап – зчитування інформації з малюнка;

III етап – зчитування інформації з пам'яті.

Показником результативності роботи з даної проблеми став достатньо високий рівень розвитку пізнавальних психічних процесів дітей, про що свідчить моніторинг психологічного дослідження рівня розвитку пізнавальних психічних процесів дітей.

Ні для кого не є секретом, що знання віршів збагачує словник дитини, формує навички правильної вимови, виховує культуру мовлення. Поезія сприяє естетичному, моральному й емоційному розвитку. Крім того, розучування віршів розвиває пам'ять, особливо якщо робити це регулярно та із застосуванням правильних методів.

На заняттях гуртка при заучуванні віршів, скоромовок, загадок використовувала різні методи.

Я бачила, що деяким дітям краще запам'ятовувати вірші, сприймаючи їх на слух, іншим подобається уявляти себе головним персонажем вірша (тобто уявляти, фантазувати), третім – подобається малювати, іншим – легше закодувати вірш, залишивши початкові букви. Головною метою було зробити цей процес творчим, цікавим і приносив задоволення та результат.

Якщо першим методом заучування віршів був метод використання піктограм, то другим методом став метод за допомогою кінестетичної пам'яті, тобто пам'яті на відчуття та рухи. Дітям, в яких розвинутий саме цей вид пам'яті, краще було не тільки уявляти події, що відбуваються у віршику, а й самим відтворювати ці дії.

Наступний метод, який я використовувала був метод за допомогою листівок. Запам'ятовування кожного рядка вірша відбувалося аналогічно вправі: «Вставляємо речення в листівку», тобто знаходити кожне слово рядка в листівці. Набір листівок став одним з найкращих тренажерів для розвитку уваги, творчого мислення, пам'яті, мови дітей. Автором ідеї з цим тренажером став перший представник ейдетики на Україні Є.В. Антощук.

Ще одним ефективним методом заучування невеликих легко римованих віршів з яскравими образами, яким я користувалася в роботі з дітьми, став

метод за допомогою уяви. Вивчаючи вірш за допомогою цього методу, дитині потрібно лише уявити всі події, що відбуваються у вірші, з точки зору діючої особи, використовуючи предмети, що знаходяться навколо як підказку. І, звичайно, повторення. Ми знаємо, що повторювання являється ефективним та сильним інструментом для зберігання та відтворення інформації. Але чи будь-яке? Ми умовно розділимо повторювання на три типи:

- механічне (це повторювання інформації з книг та інших носіїв (аудіо, відео) з метою кращого засвоєння інформації; це система зазубрювання);
- логічно-сміслові (зберігається краще ніж механічне, але через чотири - шість днів до 90% відсотків дітей не зможе відновити інформацію);
- ейдетичне (мнемічне) – раціональне повторювання тільки із своєї пам'яті, а не із інших носіїв, з спеціальним проміжком часу, з метою збереження інформації на термін, який нам потрібен (день, місяць, рік).

Етапи роботи над заучуванням віршів

- Поступове збільшення обсягу розучуваного матеріалу. Обсяг інформації мав бути таким, щоб його можна було запам'ятати майже з першого разу.

Спочатку я обирала вірші невеличкі за обсягом читала його дітям від початку до кінця кілька разів поспіль (цей етап був обов'язковий, оскільки в гуртку доводилося працювати з дітьми, які мали недостатній рівень розвитку пам'яті, а ефективнішому запам'ятовуванню сприяє розуміння змісту заучуваного). Щоразу я намагалася читати по-новому: з різною силою голосу (тихо - голосно), з іншим ритмом (швидко-повільно), з логічним наголосом на іншому слові, з іншим емоційним тлом (похмуро, весело, спокійно, бадьоро, сумно тощо).

Вивчала з малюками окремо кожний рядок, а після невеличкої паузи пропонувала їм кілька разів повторити віршик. І, коли згодом діти заучували віршик, це була їхня перемога над собою, сприяло підняттю їхньої самооцінки.

- Переведення словесної інформації в образну форму. Цей метод я застосовувала як одночасно з першим, так і самостійно. Оскільки вірші зіткані з образів і метафор, переводити словесну інформацію в образну форму не так уже й складно.

Я пропонувала дітям під час прочитання та повторення кожної строфи заплющувати очі й уявляти, ніби вона дивиться мультфільм або розглядає картинку такого змісту. Ці образи мали бути максимально яскравими й конкретними. Незмінними залишалися лише послідовність образів та основний зміст. Такі вправи стали захопливими, емоційно насиченими й

дуже корисні для дітей, сприяли розвитку їхньої уяви, образного мислення, пам'яті.

- Переказування вірша своїми словами. Прочитавши вірш один раз чи двічі, я просила дітей переказати його, описати своїми словами те, про що в ньому йдеться, що роблять персонажі чи який пейзаж змальовано. За необхідністю допомагала малюкам навідними запитаннями. Таке переказування допомагало дітям якнайглибше проникнути у зміст вірша, встановити різноманітні смислові зв'язки між елементами тексту, значно полегшувало його запам'ятовуванню.

- З опорою на образи. Краще запам'ятовувати інформацію з опорою на образи допомагає принцип поєднання уяви і позитивних емоцій. Іншими словами, рядки вірша краще запам'ятовуватимуться, якщо кожний з них проілюструвати образними картинками. Якщо віршик «розіграти», влаштувавши театралізоване дійство, то запам'ятовування буде ще легшим і радіснішим. Але не варто нав'язувати дітям асоціації чи образи, які їм абсолютно незрозумілі. Ефективність підвищується майже вдвічі; дошкільнята не лише розвиваються, а й отримують велике задоволення.

III. ВИСНОВКИ. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ КОЛЕГ

Заняття з дошкільнятами різного віку показали, що діти з цікавістю сприймають пропоновані школою ейдетики методи розвитку пам'яті, які ґрунтуються на уяві, фантазії, образних асоціаціях, оскільки мають привабливу ігрову форму. Ейдетика допомагає:

- розвинути словесну пам'ять, завдяки чому дитина запам'ятовує не 5-9 слів (норма для звичайної людини), а словесні ряди з 20-30-40 слів;
- запам'ятовувати правила, вірші, а також іншу інформацію, що складно запам'ятовується через її монотонність;
- запам'ятовувати числові ряди, числові таблиці, номери телефонів, а також іншу інформацію, яка містить числа;
- запам'ятовувати іноземні слова та складні терміни;
- запам'ятовувати картини та обличчя людей;
- витратити набагато менше часу на виконання завдань, використовуючи методи ейдетики;
- розвивати різні канали сприйняття, розвивати інтуїцію;
- навчитися правильно реагувати на стресові ситуації та спогади про них;
- навчитися забувати непотрібну або негативну інформацію, «стирати» її зі своєї пам'яті;
- сформувати вміння нестандартно, творчо мислити, знаходити незвичайні виходи із звичайних ситуацій.

І головне: формується позитивне ставлення до навчання в цілому. Дитини звикає до думки, що: «вчитися – це цікаво та весело!»

IV. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти // Наук. кер. Богуш А. 2012
2. Брежнєва О. Жива математика, або Технологія інтегрованих дидактичних модулів для логіко-математичного розвитку дітей. // Вихователь-методист. – 2014 № 10, № 11.
3. Верещак Л.Б. Розвиваємо мовлення дітей дошкільного віку засобами ейдетики / Л.Б. Верещак // Логопед. – 2017, № 9
4. Інтелектуальні картки (методичний конструктор) // Дитячий садок. 2013, № 48
5. Калуська Л.В. Інновації в дошкільлі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід: Посібник на допомогу дошкільним працівникам / Калуська Л.В., Отрощенко М.В. – Мандрівець, 2010.
6. Камангар М. Теоретичні засади інноваційних тенденцій розвитку сучасної освіти // Дитячий садок. – 2009, № 2.
7. Кривоніс М.Л., Добротій О.Л. // Ейдетика, як засіб підготовки дітей до школи
8. Крива Н.Л. Вчимо вірші з радістю: [розвиток пам'яті у дошкільнят] Дошкільне виховання. – 2013, № 3.
9. Крутій К.Л. Термінологічне поле інновацій в дошкільній освіті / К.Л. Крутій // Наук. записки психолого-педагогічної науки Ніжин, 2006, № 5.
10. Крутій К., Маковецька Н. Інноваційна діяльність у сучасному ДНЗ: методичний аспект // Палітра педагога. – 2005, № 4.
11. Ладивір С. Дитина пізнає світ. // Вихователь-методист. – 2011, № 10
12. Матюгін І.Ю. Школа ейдетики. Зорова, тактильна, нюхова па м'ять. М.: 1994, Ейдос.
13. Нечипоренко О. Таємниці ейдетики / Олена Нечипоренко // Початкова освіта. – 2014, № 13.
14. Пащенко О. Ейдетика – що це? // Дошкільне виховання. – 2008, № 11.
15. Пащенко О. Вивчаємо тварин з ейдетикою / Ольга Пащенко // Дошкільне виховання. – 2011, № 7.
16. Пащенко О. Ейдетика на щодень // Дошкільне виховання. – 2009, № 8.
17. Пащенко О. Креативний розвиток: ейдетика для дорослих і малих // Дошкільне виховання. – 2012, № 2.
18. Собко Л. Розвиваємо асоціативне мислення: дидактичні ігри з використанням прийомів ейдетики / Л. Собко // Палітра педагога. – 2017, № 3.
19. Сухомлинський В.О. Народження громадянина.